

Υπόθεση C-145/10

Eva-Maria Painer

κατά

Standard VerlagsGmbH κ.λπ.

(αίτηση του Handelsgericht Wien
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Διεθνής δικαιοδοσία σε αστικές υποθέσεις — Κανονισμός (ΕΚ) 44/2001 — Άρθρο 6, σημείο 1 — Περισσότεροι του ενός εναγόμενοι — Οδηγία 93/98/ΕΟΚ — Άρθρο 6 — Προστασία των φωτογραφιών — Οδηγία 2001/29/ΕΚ — Άρθρο 2 — Αναπαραγωγή — Χρήση φωτογραφικού πορτρέτου ως βάσης για τη δημιουργία σκίτσου — Άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ' — Εξαιρέσεις και περιορισμοί όσον αφορά την παράθεση αποσπασμάτων — Άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ε' — Εξαιρέσεις και περιορισμοί για σκοπούς δημόσιας ασφάλειας — Άρθρο 5, παράγραφος 5»

Προτάσεις της γενικής εισαγγελέα V. Trstenjak της 12ης Απριλίου 2011 . . . I - 12537

Απόφαση του Δικαστηρίου (τρίτο τμήμα) της 1ης Δεκεμβρίου 2011 I - 12594

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Δικαστική συνεργασία σε αστικές υποθέσεις — Διεθνής δικαιοδοσία και εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις — Κανονισμός 44/2001 — Ειδικές δωσιδικίες — Περισσότεροι του ενός εναγόμενοι — Δικαιοδοσία του δικαστηρίου της κατοικίας ενός των συναγομένων — Προϋπόθεση — Δεσμός συνάφειας (Κανονισμός 44/2001 του Συμβουλίου, άρθρο 6, σημείο 1)*

2. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 93/98 — Πεδίο εφαρμογής — Φωτογραφικό πορτρέτο — Εμπίπτει — Προϋποθέσεις (Οδηγία 93/98 του Συμβουλίου, άρθρο 6)
3. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 2001/29 — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας — Δικαίωμα αναπαραγωγής — Εξαιρέσεις και περιορισμοί (Οδηγία 2001/29 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 5 §§ 3, στοιχείο ε', και 5)
4. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 2001/29 — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας — Διάθεση έργου στο κοινό — Περιεχόμενο (Οδηγία 2001/29 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 5 § 3, στοιχείο δ')
5. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 2001/29 — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας — Δικαίωμα αναπαραγωγής — Εξαιρέσεις και περιορισμοί (Οδηγία 2001/29 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 5 §§ 3, στοιχείο δ', και 5)
6. Προσέγγιση των νομοθεσιών — Δικαίωμα του δημιουργού και συγγενικά δικαιώματα — Οδηγία 2001/29 — Εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας — Δικαίωμα αναπαραγωγής — Εξαιρέσεις και περιορισμοί (Οδηγία 2001/29 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, άρθρο 5 § 3, στοιχεία δ' και ε', και 5)

1. Το άρθρο 6, σημείο 1, του κανονισμού 44/2001, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, έχει την έννοια ότι δεν αποκλείεται η

εφαρμογή της διατάξεως αυτής στην περίπτωση αγωγών που ασκούνται κατά περισσότερων εναγομένων λόγω προσβολών δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας με το ίδιο ουσιαστικό

περιεχόμενο, αλλά με νομική βάση απορρέουσα από το εθνικό δίκαιο, η οποία ποικίλλει ανάλογα με το κράτος μέλος. Απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εκτιμήσει, βάσει όλων των στοιχείων της οικογραφίας, αν υφίσταται κίνδυνος εκδόσεως ασυμβιβάστων αποφάσεων σε περίπτωση χωριστής εκδικάσεως των αγωγών.

(βλ. σκέψη 84, διατακτ. 1)

2. Το άρθρο 6 της οδηγίας 93/98, για την εναρμόνιση της διάρκειας προστασίας του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας και ορισμένων συγγενών δικαιωμάτων, έχει την έννοια ότι ένα φωτογραφικό πορτρέτο μπορεί, δυνάμει της διατάξεως αυτής, να προστατεύεται από δικαίωμα δημιουργού υπό την προϋπόθεση, την οποία απόκειται στο εθνικό δικαστήριο να εξετάσει σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση, ότι είναι αποτέλεσμα πνευματικής εργασίας του δημιουργού που αντανακλά την προσωπικότητά του και εκδηλώνεται με τις ελεύθερες και δημιουργικές επιλογές του κατά την παραγωγή της φωτογραφίας αυτής. Εφόσον έχει εξακριβωθεί ότι το επίμαχο φωτογραφικό πορτρέτο αποτελεί έργο, η προστασία του δεν είναι μειωμένη σε σχέση με εκείνη της οποίας απολαύει κάθε άλλο έργο, συμπεριλαμβανομένων των φωτογραφικών.

(βλ. σκέψη 99, διατακτ. 2)

3. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της οδηγίας 2001/29, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι μέσο ενημερώσεως, όπως είναι ένας εκδότης εφημερίδας, δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει με δική του πρωτοβουλία έργο προστατευόμενο από δικαίωμα του δημιουργού επικαλούμενο σκοπό δημόσιας ασφάλειας. Εντούτοις, δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο της εκ μέρους του συμβολής σε συγκεκριμένη περίπτωση στην εκπλήρωση σκοπού δημόσιας ασφάλειας με τη δημοσίευση φωτογραφίας αναζητούμενου προσώπου. Αυτή η πρωτοβουλία πρέπει, αφενός, να εντάσσεται στο πλαίσιο ληφθείσας αποφάσεως ή αναληφθείσας δράσεως από τις αρμόδιες εθνικές αρχές για τη διασφάλιση της δημόσιας ασφάλειας και, αφετέρου, να αναλαμβάνεται σε συμφωνία και συντονισμό με τις εν λόγω αρχές, προκειμένου να αποφεύγεται ο κίνδυνος να έρθει σε αντίθεση με τα μέτρα που έχουν ληφθεί από αυτές χωρίς να είναι, εντούτοις, απαραίτητη συγκεκριμένη, ενεστώσα και ρητή εντολή των αρχών ασφαλείας περί δημοσιεύσεως φωτογραφίας για σκοπούς αναζήτησεως.

(βλ. σκέψη 116, διατακτ. 3)

4. Προκειμένου να διασφαλισθεί η, στο μέτρο του δυνατού, ερμηνεία της οδηγίας 2001/29, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, υπό το πρίσμα των εφαρμοστέων κανόνων του διεθνούς δικαίου, και ειδικότερα των κανόνων του

άρθρου 10, πρώτο εδάφιο, της συμβάσεως της Βέρνης για την προστασία των λογοτεχνικών και καλλιτεχνικών έργων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι με τη φράση «mise à la disposition du public d'une oeuvre», στη γαλλική απόδοση του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας αυτής, νοείται το γεγονός ότι το έργο αυτό καθίσταται προσιτό στο κοινό.

το συμφέρον του δημιουργού να έχει τη δυνατότητα να αντιταχθεί στην αναπαραγωγή αποσπασμάτων του έργου του που έχει ήδη καταστεί νομίμως προσιτό στο κοινό, εξασφαλίζοντας, όμως, στον δημιουργό αυτόν το δικαίωμα, κατ' αρχήν, αναφοράς του ονόματός του.

(βλ. σκέψεις 134-135, 137, διατακτ. 4)

(βλ. σκέψεις 126-128)

5. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι δεν αποκλείει την εφαρμογή της διατάξεως αυτής το γεγονός ότι το δημοσίευμα στο οποίο παρατίθεται έργο ή οποιοδήποτε άλλο προστατευόμενο αντικείμενο δεν είναι έργο λόγου προστατευόμενο από δικαίωμα του δημιουργού.

Πράγματι, η διάταξη αυτή αποβλέπει στην ισορροπία μεταξύ του δικαιώματος στην ελευθερία της εκφράσεως των χρηστών ενός έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου και του δικαιώματος αναπαραγωγής των δημιουργών. Αυτή η ισορροπία διασφαλίζεται, εν προκειμένω, αναγνωρίζοντας προτεραιότητα στην άσκηση του δικαιώματος στην ελευθερία της εκφράσεως των χρηστών σε σχέση με

6. Το άρθρο 5, παράγραφος 3, στοιχείο δ', της οδηγίας 2001/29, για την εναρμόνιση ορισμένων πτυχών του δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικών δικαιωμάτων στην κοινωνία της πληροφορίας, σε συνδυασμό με το άρθρο 5, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι η εφαρμογή του τίθεται υπό την προϋπόθεση της υποχρέωσης αναφοράς του ονόματος του δημιουργού ή εκτελεστή του παρατιθέμενου έργου ή άλλου προστατευόμενου αντικειμένου. Εντούτοις, εάν κατ' εφαρμογή του άρθρου 5, παράγραφος 3, στοιχείο ε', της οδηγίας 2001/29, το όνομα αυτό δεν αναφέρθηκε, πρέπει να θεωρηθεί ότι τηρείται η εν λόγω υποχρέωση με μόνη την αναφορά της πηγής. Αυτό συμβαίνει στην περίπτωση που οι επίδικες φωτογραφίες έγιναν αρχικώς προσιτές στο κοινό από τις αρμόδιες αρχές ασφαλείας, στο πλαίσιο έρευνας για τη διάπραξη εγκλήματος, και, κατά την αρχική αυτή νόμιμη χρήση, το όνομα του δημιουργού δεν αναφέρθηκε.

(βλ. σκέψεις 143, 147, 149, διατακτ. 5)